

НАСЪРЧАВАНЕ НА ОТВОРЕНИ ИНОВАЦИИ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР ЧРЕЗ ИНКУБАТОРИ И АКСЕЛЕРАТОРИ

Гл. ас. д-р Надежда Веселинова

Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов, България

e-mail: n.veselinova@uni-svishtov.bg

Резюме: *Целта на настоящото изследване е да разгледа концепцията за отворените иновации в публичния сектор, с акцент върху ролята на инкубаторите и акселераторите като катализатори на иновации в обществените услуги. Вниманието е насочено и към подходите за създаване на мрежи чрез инкубатори. В стремежа да се идентифицират основните предизвикателства и възможности, материалът подчертава значението на стратегическото управление на иновационните процеси и осветлява редица бариери, пред които тези иновационни платформи могат да се изправят. Целите на изследването се постигат чрез методите на концептуалния анализ, аналитичен подход, индукция, синтез и други.*

Ключови думи: *иновации, отворени иновации, инкубатори, акселератори, публичен сектор*

FOSTERING OPEN INNOVATION IN THE PUBLIC SECTOR THROUGH INCUBATORS AND ACCELERATORS

Head Assist. Prof. Nadezhda Veselinova, PhD,

D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov, Bulgaria

e-mail: n.veselinova@uni-svishtov.bg

Abstract: *The aim of this study is to explore the concept of open innovation in the public sector, with an emphasis on the role of incubators and accelerators as catalysts for innovation in public services. Attention is also directed to approaches for creating networks through incubators. In an effort to identify the main challenges and opportunities, the paper highlights the importance of strategic management of innovation processes and sheds light on a number of barriers that these innovation platforms may encounter. The objectives of the study are achieved through the methods of conceptual analysis, analytical approach, induction, synthesis, and others.*

Keywords: *innovation, open innovation, incubators, accelerators, public sector*

1. Отворени иновации: подход за преодоляване на границите на традиционните модели за иновационно развитие в публичния сектор

В настоящата разработка отворените иновации се възприемат и могат да бъдат разгледани като концепция, чрез която организации и институции не само разчитат на вътрешните си ресурси, идеи и капацитет, но активно търсят и интегрират външни източници на знания и иновации. Този подход може да се определи за особено важен в публичния сектор, където сложността на социалните и икономическите предизвикателства изисква новаторски решения и гъвкавост. В контекста на глобализацията, бързото развитие на технологиите, дигитализацията, честите кризи от различен характер, публичните системи трябва да се адаптират и да използват разнообразни ресурси и експертиза, за да отговорят на нуждите на обществото. (Vanny, Vanny, Frinaldi, Choeun, & Neau)

Важен аспект на отворените иновации в публичния сектор е интеграцията и използването на различни подходи за подобряване на адекватността на публичния сектор, в това число чрез инкубатори и акселератори. Инкубаторите обикновено се фокусират върху подпомагането на стартиращи компании или кампании и нови идеи, предоставяйки ресурси, менторство и дългосрочна подкрепа за развитие на концепции и изграждане на устойчив модел. Те често предлагат инфраструктура, като офис пространства и достъп до технологии, за да помогнат стартирането на проекти.

От друга страна, акселераторите са програми, които обикновено работят с вече съществуващи концепции, имат установен модел и търсят бързо развитие. Те предлагат интензивни, краткосрочни програми с фокус върху ускоряване на растежа чрез достъп до ментори, инвеститори и специфични ресурси. Целта на акселераторите, най-често е да помогнат при стартиране на някакъв процес или в зародиша на идея, за да привлекат финансиране и да развият своите продукти или услуги на по-широк пазар. (Сирашки, 2018)

Съчетавайки опит и ресурси от инкубатори и акселератори, публичният сектор може да насърчи иновации, които да отговорят на обществени нужди и да създадат устойчиви решения.

Както бе посочено безспорно е, че в динамичния съвременен свят иновациите играят важна роля за подобряване на обществени услуги и справяне с комплексни предизвикателства в публичния сектор. Във време в което ролята на различните подходи за връзка с гражданите и търсене на нови решения за справяне с предизвикателствата на средата изисква от публичния сектор бързи, адекватни и

ефективни решения, отворените иновации се явяват още един иновативен подход, който преодолява ограниченията на традиционните модели за иновационно развитие, като акцентира на взаимодействието между различни заинтересовани страни – граждани, бизнеси, академични институции и неправителствени организации. Този подход не само стимулира съвместното генериране на идеи и решения, но и създава условия за по-добро и адекватно удовлетворяване на нуждите на обществото. В контекста на публичния сектор инкубаторите и акселераторите могат да бъдат механизъм за насърчаването на иновации и оптимизацията на публичните услуги. Те функционират като платформи, които предоставят ресурси, менторство и експертиза, необходима за разработването и внедряването на иновационни решения. Въпреки техните безспорни предимства, инкубаторите и акселераторите срещат редица предизвикателства, включително регулаторни ограничения, липса на финансиране и културни бариери, които могат да затруднят ефективността на иновационните процеси. (Fasnacht, 2023)

2. Значение на инкубаторите и акселераторите в публичния сектор

2.2.1. Основни функции и цели на инкубаторите

Както бе посочено инкубаторите в публичния сектор играят съществена роля като платформи за подкрепа и развитие на иновационни идеи, насочени към решаването на обществени проблеми. Основните специфични функции на инкубаторите биха могли да се търсят по посока на (Dramalioti & Kousina, 2024):

- Подкрепа за стартиращи идеи – чрез предоставяне на структурирана среда, в която идеи на граждани, неправителствени организации или държавни служители могат да се развият и трансформират в реални проекти, изразява се в достъп до експертно менторство, инфраструктура и ресурси.
- Фасилитиране на сътрудничество – защото могат да насърчават взаимодействието между различни заинтересовани страни – обществени организации, частния сектор и гражданското общество, подобно сътрудничество би могло да се разглежда като ключово за създаването на устойчиви и ефективни решения.
- Обучение и развитие на капацитет – посредством инкубаторните платформи често се организират програми за обучение, насочени към развиване на предприемачески умения, управление на проекти и иновационни процеси. Те подготвят участниците да се справят с реалните предизвикателства в публичния сектор.

- Пилотиране и валидиране на идеи - осигурява се безопасна среда за изследване, където новаторските концепции могат да бъдат тествани и адаптирани преди да бъдат внедрени в практиката. Това минимизира риска и подобрява качеството на разработените решения.

- Осигуряване на достъп до финансиране – това се постига чрез партньорства с донорски организации, държавни фондове или частни инвеститори, инкубаторите улесняват достъпа до финансиране за иновативни проекти, като по този начин осигуряват тяхното реализиране.

Редица автори стигат до заключението, че целите на инкубаторите са свързани с подобряване на обществени услуги и насърчаване на иновационни процеси в рамките на държавната администрация (Franco Dias Lyra & Paiva de Andrade, 2024). Това най-често се изразява в стимулиране на иновации, насочени към обществени предизвикателства. Инкубаторите се фокусират към идентифициране и разработване на решения за ключови социални, икономически и екологични проблеми. Това включва въпроси като подобряване на достъпа до здравеопазване, образователни иновации, устойчиво развитие и други. От друга страна чрез инкубационния механизъм е възможно ускоряване на дигиталната трансформация. Изразява се например в подкрепата на технологични проекти, инкубаторите улесняват внедряването на дигитални решения в публичния сектор, като електронни услуги, умни градове и автоматизация на административни процеси. Много инкубатори в публичния сектор също подкрепят проекти, които имат социално въздействие, като например инициативи за намаляване на бедността, подобряване на социалното включване или устойчиви екологични практики и по този начин се насърчава социалното предприемачество. Друга роля на инкубаторите е създаване на платформи за обществено участие, защото могат да се разглеждат като медиатори между гражданите и публичните институции, насърчавайки активното участие на общностите в процеса на създаване на политики и услуги (Abdulhameed Al-Safran, Alsafran, Odeh Rashed, & Aldhmour, 2024). Аспект в който може да се търси приложимостта на инкубаторите е в развитие на култура на иновации. Те допринасят за изграждането на иновационна култура в рамките на публичния сектор, като насърчават креативността, откритостта към нови идеи и готовността за приемане на рискове. Може да се обобщи, че инкубаторите в публичния сектор способстват и реализират задачи по развитие и внедряване на иновации, които отговарят на специфичните нужди на обществото. Те съчетават ресурси, знания и сътрудничество, за да изградят устойчиви решения за съвременните предизвикателства.

2.2.2. Роля и функции на акселераторите в иновационния процес на публичния сектор

Акселераторите в публичния сектор са инструменти за ускоряване на растежа, на проекти, стартиращи компании или иновационни инициативи, които имат за цел да решават обществени предизвикателства. Техните функции са насочени към бързо развитие и комерсиализация на проекти, като предоставят интензивна подкрепа в кратки срокове. Основните функции на акселераторите биха могли да са (Bekkers & Tummers, 2018):

- Ускорено развитие на иновации – възможно е да осигурят структурирана програма с кратък времеви обхват (обикновено между 3 и 6 месеца), в този случай участниците преминават през интензивни сесии за обучение, разработване на продукти и валидиране на идеи.
- Менторство и експертна подкрепа - предлагат достъп до ментори и експерти с опит в различни области – от управление на проекти до технологично развитие, финансиране и други. Това помага на участниците да адресират конкретни предизвикателства и да оптимизират своите решения.
- Подпомагане на комуникация с партньори и инвеститори - улесняват достъпа до мрежи от инвеститори, донори и ключови партньори, които могат да подпомогнат за мащабирането и реализирането на иновациите. Това е от решаващо значение за проекти с обществено въздействие, които често изискват значително финансиране.
- Тестване и валидиране на решения – чрез осигуряване на среда за експериментално внедряване, където иновационните проекти могат да бъдат тествани в реални условия. Този процес включва обратна връзка от потребители и заинтересовани страни, което подобрява качеството и ефективността на разработените решения.
- Подготовка - подпомагат участниците за оптимизиране на техните проекти чрез разработване на бизнес модели, планове за внедряване и стратегии за устойчивост.

Може да се допусне, че целите на акселераторите в публичния сектор са пряко свързани с насърчаването на иновации, които подобряват качеството на живот и ефективността на обществени услуги. Основните цели насочват към подобряване на публичните услуги (Чиприянов & Чиприянова, 2023). Акселераторите целят да подпомогнат разработването на иновации, които адресират ключови обществени нужди,

като например подобряване на здравеопазването, транспорта или образованието. Чрез интензивна подкрепа е възможно те да ускоряват внедряването на подобни решения. Важно е да се отбележи също възможностите за стимулиране на предприемаческата екосистема. Чрез изграждане на мрежи и подкрепа на стартиращи компании и проекти, акселераторите играят роля в развитието на иновационна култура в публичния сектор. Оказват и подкрепа за социални и технологични иновации. Акселераторите често се фокусират върху проекти, които съчетават социално въздействие и технологичен напредък. Това е особено важно в контекста на публичния сектор, където решенията трябва да бъдат ефективни, достъпни и устойчиви. Друг аспект е създаване на платформи за сътрудничество. Акселераторите обединяват публични институции, частния сектор, гражданското общество и научноизследователските организации, за да работят заедно върху конкретни предизвикателства. Възможно е да бъдат използвани като инструмент за осигуряване на устойчиво финансиране. Един от основните аспекти на акселераторите е да помогнат на проектите да намерят стабилни източници на финансиране, като например венчър капитал, грантове или партньорства (Smit & Akram, 2017). Би могло да се обобщи, че акселераторите в публичния сектор е възможно да се използват като инструмент за бързо внедряване на иновации, които са насочени към ключови обществени нужди. Чрез предоставянето на ресурси, знания и достъп до мрежи, те създават среда, в която проекти с голям потенциал могат да се развият и реализират бързо. Това ги прави незаменим елемент от иновационната екосистема на публичния сектор. Опит за паралел между инкубатори и акселератори в контекста на отворените иновации в публичния сектор е направен в Таблица 1.

Таблица 1

Сравнение между инкубатори и акселератори в контекста на отворените иновации в публичния сектор

(Източник: автори заключения)

Показател	Инкубатори	Акселератори
Основен фокус	Подкрепа за генериране и развитие на идеи, често в начален етап.	Ускоряване на внедряването на готови или почти готови иновационни решения.
Роля в отворените иновации	Създаване на пространство за съвместна работа между държавни служители, граждани и организации с цел иновативни решения.	Насърчаване на внедряване на проекти, които вече са създадени чрез сътрудничество.
Тип участници	Стартиращи екипи, малки предприятия, неправителствени организации, експерти.	Екипи с готови продукти, държавни агенции, които могат да внедрят иновацията.

Показател	Инкубатори	Акселератори
Продължителност на програмите	Дългосрочна, обикновено 6–24 месеца, осигуряваща време за експериментиране.	Краткосрочна, 3–6 месеца, насочена към постигане на бързи резултати.
Методи за насърчаване на иновации	Работилници, хакатони, програми за съвместно създаване.	Пилотни тестове, интензивни обучения, подготовка за мащабиране.
Тип подкрепа	Осигуряване на физическа инфраструктура, достъп до ресурси и данни, менторство.	Свързване с ключови партньори, консултации за внедряване, осигуряване на финансиране.
Тип иновации	Концептуални или ранни прототипи, често необходими допълнителни изследвания.	Готови за внедряване решения с доказан потенциал.
Резултати от програмата	Разработени идеи, доказателства за концепцията, потенциални партньорства.	Внедрени иновации, мащабирани решения, повишена ефективност на публичните услуги.
Участие на граждани	Насърчаване на участие чрез съвместно генериране на идеи.	Интегриране на обратна връзка за готови решения и тяхното въздействие.
Ключови партньори	Университети, научноизследователски центрове, граждански организации.	Бизнес партньори, инвеститори, публични администрации за внедряване.
Примери в публичния сектор	<p>Програми за създаване на прототипи за устойчиво градско развитие.</p> <p>GovLab (Global Innovation Lab for Climate Finance): е инкубатор, който работи в партньорство с правителства и публични институции, за да разработва и тества иновационни решения за климатични предизвикателства. Източник: GovLab</p> <p>Public Sector Innovation Lab (PSIL): е инкубатор насочен към разработване и внедряване на иновации в публичния сектор чрез работа с правителствени агенции и местни власти. Източник: PSIL</p> <p>Innovation Hub North: базиран в Копенхаген, Дания, и обхваща дейности в Дания, Естония, Финландия, Исландия, Латвия, Литва, Норвегия и Швеция.</p>	<p>Платформи за електронно управление, внедрени на национално или регионално ниво.</p> <p>Innovation accelerators Creating safe spaces for government innovation: подкрепя правителствените служители в разработването на иновационни проекти чрез разработването на решения или стимулирането на иновациите сред други групи заинтересовани страни.. Източник: Innovation</p> <p>GovTech Innovation Accelerator: помага на правителствата да създадат GovTech Labs за бързо проследяване на дигиталните иновации и насърчаване на публично-частното сътрудничество за ориентирани към гражданите услуги. Източник: GovTech IA</p> <p>European Innovation Partnership for Smart Cities and Communities</p>

Показател	Инкубатори	Акселератори
	Поддържат връзка с местните заинтересовани страни, изграждайки силни партньорства между публични органи, частни компании, стартиращи фирми, изследователски организации и институции за висше образование. Обединява иноватори, стартиращи компании и изследователи за съвместно създаване на решения за устойчиви градове. Източник: Innovation Hub North	(EIP-SCC): акцентира на иновации в публичния сектор, свързани с устойчивото развитие на градовете, и предлага платформа за обмен на добри практики. Източник: EIP-SCC
Подход към отворените иновации	Създаване на колаборативни мрежи и отворени платформи за генериране на идеи.	Интеграция на вече създадени иновации в съществуващи публични структури.
Основни предизвикателства	Липса на ангажираност на ключови заинтересовани страни, трудност при валидиране на идеи.	Пречки при внедряване поради регулаторни ограничения и липса на устойчиво финансиране.

Таблица 1 е обобщена, така че да включи аспекти на отворените иновации, които акцентират върху сътрудничеството между различни заинтересовани страни (граждани, НПО, бизнеси и публични институции). Подходите, използвани от инкубатори и акселератори, отразяват различните етапи от процеса на иновации. Докато инкубаторите се фокусират върху колаборативно създаване и валидиране на нови концепции. Акселераторите от своя страна действат като катализатори за внедряване на тези концепции в реална публична среда. Предложената структура и анализ подчертават как инкубаторите и акселераторите могат да работят синергично, за да засилят ефективността на отворените иновации в публичния сектор.

3. Подходи за създаване на мрежи чрез инкубатори и акселератори в подкрепа на отворените иновации в публичния сектор

Създаването на мрежи чрез инкубатори е процес, който се фокусира върху изграждането на стабилни партньорства и създаването на иновационна екосистема. Тези мрежи биха били платформа за обмен на знания, ресурси и добри практики, като същевременно насърчават участниците да експериментират с нови технологии и методологии. Чрез тях се формират мрежи от хора и организации, които са способни да работят заедно за създаването на отворени иновативни обществени услуги,

подобряване на ефективността на публичната администрация и стимулиране на прозрачността и доверието в институциите. Тези мрежи служат като катализатор за сътрудничество в дългосрочен план, насърчавайки внедряването на решения, които са устойчиви и адаптирани към нуждите на гражданите. Инкубаторите не само подкрепят индивидуални проекти, но и изграждат основата за нов тип взаимодействие между различните участници в публичния сектор, което е в сърцевината на отворените иновации. Създаването на мрежи чрез инкубатори би могло да се разглежда като стратегически подход за насърчване на отворените иновации в публичния сектор, който цели да съчетае ресурси, идеи и експертни знания от различни заинтересовани страни. Тези мрежи биха позволили съвместно разработване и прилагане на иновативни решения на сложни обществени предизвикателства (Чиприянов, Чиприянова, Петропулос, & Иванов, 2024). Някои основни инструменти за формиране на мрежа са: създаване на партньорства; мрежи за обмен на знания; подкрепа на иновационни хъбове; платформи за сътрудничество и обмен на идеи; менторски програми и обучения; интеграция на технологични решения и други.

Инкубаторите обикновено са ориентирани към създаване и развитие на нови идеи и проекти в начален етап. Те предоставят подкрепа за изследване, оформяне на концепции и първоначално валидиране на решения.

Подходите за създаване на мрежи чрез инкубатори са дългосрочно сътрудничество, инкубаторите изграждат устойчиви мрежи, като насърчават обмен на знания и опит между участниците в продължителен период (обикновено 12-24 месеца). Поставяне на фокус върху капацитет и обучение, организират се обучения, работилници и семинари за подобряване на уменията на участниците, като се акцентира върху дизайн мислене, методологии за управление на проекти и анализ на обществени нужди. Изграждане на партньорства, инкубаторите стимулират партньорства между държавни институции, НПО, академични среди и граждански организации. Мрежите се изграждат около идеи и проекти, които могат да бъдат тествани в реална среда, като се осигурява обратна връзка за подобрене. (Khanal, 2022)

Създаването на мрежи от своя страна чрез акселератори е интензивен и целенасочен процес, който се фокусира върху бързото развитие и интеграция на решения, които адресират специфични нужди на обществото. Тези мрежи се изграждат не само като платформи за обмен на идеи, но и като механизми за съвместна работа,

които насърчават експериментирането, тестването и внедряването на нови технологии и практики.

Акселераторите предоставят структурирана подкрепа, включително менторство, достъп до финансиране и ресурси, и създаване на връзки с ключови лидери и институции. Чрез тях се формират екосистеми, които улесняват взаимодействието между иноватори и публични институции, като същевременно насърчават културата на сътрудничество и прозрачност.

Създадените в този случай мрежи играят важна роля за разширяване на обхвата на успешни инициативи, ускоряване на тяхното внедряване и оптимизиране на отворените иновации. Така акселераторите не само подпомагат развитието на конкретни проекти, но и изграждат устойчиви модели за бъдещо взаимодействие в публичния сектор.

Това въвеждащо разглеждане подчертава важноста на акселераторите като инструмент за трансформация и разкрива значителния им потенциал за насърчаване на отворените иновации. Акцентът им често е насочен към бързо внедряване и реализация на конкретни проекти. Акселераторите могат да създават мрежи, но обикновено те се фокусират върху установяване на мрежи от инвеститори, ментори и индустриални експерти, които да подкрепят конкретните стартиращи проекти. Чрез тези мрежи акселераторите могат да предоставят ценна информация, ресурси и капитал за развитие на иновациите. Акселераторите са насочени към бърз растеж, оптимизиране и внедряване на вече разработени идеи или проекти. Те акцентират върху комерсиализацията или оперативната интеграция на иновациите. (Palumbo, Casprini, & Fakhar Manesh, 2023)

Конкретни подходи за създаване на мрежи биха могли да се търсят в посока на краткосрочна интензивна подкрепа, акселераторите създават мрежи чрез интензивни програми, обикновено с продължителност от 3 до 6 месеца, които се фокусират върху бързото развитие и внедряване на решения. Друг аспект е свързване с ключови заинтересовани страни, тук се цели създаването на връзки между иновативни екипи и ключови фигури от публичния сектор, които могат да улеснят интеграцията на иновациите в съществуващите системи. Привличане на финансиране, защото често мрежите се изграждат около инвеститори, грантови програми и донори, за да се гарантира бързо разрастване на проектите. Би могло да се използва и индивидуално менторство, поради това че чрез акселераторите се организират срещи с експерти,

които подпомагат екипите при вземане на стратегически решения и адаптация на проектите към конкретните нужди на публичния сектор. Както вече бе посочено чрез оптимизация е реалистично да се постави основен акцент върху възможността за интеграция на решенията на по-широка територия, например в различни общини, региони или национални програми и други. (Lighthart, 2022)

Включването на подходи за създаване на мрежи в контекста на инкубаторите и акселераторите подчертава важността на колаборацията и обмена на знания за успешното насърчаване на отворените иновации в публичния сектор. Такова взаимодействие не само повишава иновационния капацитет на отделните организации, но и укрепва цялостната иновационна екосистема. Сравнителен анализ на подходите за създаване на мрежи в контекста на инкубаторите и акселераторите може да откриете в Таблица 2.

Таблица 2

Сравнителен анализ на подходите за създаване на мрежи в контекста на инкубаторите и акселераторите

(Източник: автори заключения)

Характеристика	Инкубатори	Акселератори
Продължителност	Дългосрочен процес (12-24 месеца)	Краткосрочна програма (3-6 месеца)
Фаза на проекта	Начален етап – генериране и валидиране на идеи	Развитие и мащабиране на съществуващи решения
Фокус на мрежата	Изграждане на основи, създаване на партньорства	Ускорено внедряване и оперативна интеграция
Тип подкрепа	Обучения, обмен на знания, прототипиране	Менторство, финансиране, достъп до ключови ресурси
Резултати	Дългосрочно сътрудничество, насърчаване на култура на иновации	Бързо внедряване, икономическа и оперативна ефективност

Докато инкубаторите се фокусират върху създаването на стабилна основа и развиване на иновации в ранен етап, акселераторите се насочват към бързото им внедряване и растеж. В публичния сектор тези два подхода могат да бъдат комбинирани, за да се създаде цялостен цикъл на иновации – от генериране на идеи до тяхното мащабирано приложение.

4. Основни предизвикателства и бариери пред използването на инкубаторите и акселераторите в публичния сектор

В контекста на публичния сектор, инкубаторите и акселераторите се сблъскват с редица предизвикателства и бариери, които могат да ограничат тяхната ефективност и въздействие. Идентифицирането на тези проблеми е от съществено значение за подобряване на иновационната екосистема и насърчаване на отворените иновации. Някои от основните предизвикателства в тази насока могат да се търсят в следните направления:

Регулаторни ограничения. Много инкубатори и акселератори в публичния сектор работят в строго регулирана среда. Това включва сложни правила и процедури, които затрудняват бързото внедряване на нови идеи и решения. Често правителствените политики не успяват да отговорят на нуждите на иновационните процеси, което води до забавяне на проектите и решенията.

Трудности при финансиране. Финансовата нестабилност е основен проблем за инкубаторите и акселераторите, особено в публичния сектор, където ресурсите често са ограничени (Ganchev A. , 2022). Недостатъчният достъп до капитал и ресурси затруднява стартирането на нови проекти и инициативи, които биха могли да предизвикат значителни иновации (Ganchev A. , 2022).

Културни бариери. Публичният сектор често е свързан с консервативни обществени структури, които не насърчават експеримента и рисковете, характерни за иновационните процеси. Традиционните нагласи и устойчивост към промяната могат да възпрепятстват ефективността на инкубаторите и акселераторите.

Сложност на мрежовите връзки. Създаването на мрежи и партньорства между различни заинтересовани страни в публичния сектор може да бъде предизвикателство. Инкубаторите и акселераторите трябва да изградят стратегически отношения с бизнеса, неправителствени организации и академични институции, което често е затруднено от различия в интересите и целите на участниците. (Criado & Guevara-Gómez, 2021)

Ограничени умения и знания. За да бъдат ефективни, инкубаторите и акселераторите се нуждаят от екипи с опит и знания в областта на иновациите. Често се наблюдава недостиг на квалифицирани специалисти, които да могат да управляват иновационните процеси и да предоставят необходимата подкрепа на стартиращите проекти.

Измерване на успеха. Публичният сектор често се сблъсква с трудности при оценката на въздействието и успеха на иновационните инициативи. Липсата на ясни

критерии и методологии за оценка може да затрудни анализите и генерирането на данни, което от своя страна влияе на последващото финансиране и подкрепа.

Тези предизвикателства подчертават необходимостта от цялостен подход към разработването на иновационни стратегии в публичния сектор. За преодоляване на посочените и други бариери е необходимо ангажиране на всички заинтересовани страни, както и изграждане на мрежи, които да насърчават сътрудничеството и обмена на знания.

5. Насоки за бъдещи изследвания

Настоящият материал разглежда концепцията за отворените иновации в публичния сектор, акцентирайки върху ролята на инкубаторите и акселераторите в насърчаването на иновационни процеси и подобряването на обществените услуги. Основните изводи от изследването показват, че инкубаторите и акселераторите и тяхното правилно разработване и използване е възможно да действат като катализатори за иновации, събирайки различни заинтересовани страни и насърчавайки сътрудничеството между тях. Тези платформи предоставят ценни ресурси и менторство, което е от съществено значение за успеха на иновационните проекти в публичния сектор.

Сред основните изводи е, че успешната реализация на иновации в публичния сектор изисква не само наличието на адекватни ресурси, но и ясно формулирани стратегии за управление на иновационните процеси. Идентифицирани бяха и редица предизвикателства, които инкубаторите и акселераторите срещат, включително ограничено финансиране, регулаторни бариери и недостатъчна обществена подкрепа. За преодоляването на бариери от различен характер е необходимо по-широко сътрудничество между публичния и частния сектор, както и между различни нива на управление.

Въпреки резултатите, остава значителен потенциал за бъдещи изследвания в области като: ефективност на иновационните модели; влияние на културните фактори; устойчивост на иновациите; измерване на въздействието; крос-секторно сътрудничество и как то може да допринесе за успешното внедряване на иновации и други.

Бъдещи изследвания биха могли да предоставят важна информация и практики, които да допринесат за оптимизацията на иновационните процеси в публичния сектор и за по-доброто посрещане на нуждите и интересите на обществото.

Тази публикация е създадена в рамките на проект ИП2-2024 „Перспективи и предизвикателства пред внедряване на отворени иновации в публичния сектор в България“, финансиран от държавната субсидия за насърчаване на научно-изследователската дейност в ДВУ.

Библиография

- Abdulhameed Al-Safran, M., Alsafran, E., Odeh Rashed, A., & Aldhmour, F. (2024). Open Innovation in the Public Sector: Synthesis. *International Conference on Open Innovation and Digital Transformation*.
- Bekkers, V., & Tummers, L. (2018). Innovation in the public sector: Towards an open and collaborative approach. *International Review of Administrative Sciences*, 84(1). doi:10.1177/0020852318761797
- Criado, J., & Guevara-Gómez, A. (2021). Public sector, open innovation, and collaborative governance in lockdown times. A research of Spanish cases during the COVID-19 crisis. *Transforming Government: People, Process and Policy*. doi:10.1108/TG-08-2020-0242
- Dramalioti, P., & Kousina, E. (2024). Evaluation Processes in All Aspects of EKDDA's Open Innovation Project. От *The Political Economy of Evaluation in Greece*. doi:10.1007/978-3-031-60721-9_17
- Fasnacht, D. (2023). Open Innovation als Grundlage. От *Offene und digitale Ökosysteme*. Springer Gabler, Wiesbaden. doi:10.1007/978-3-658-42494-7_5
- Franco Dias Lyra, C., & Paiva de Andrade, E. (2024). IN SEARCH OF INNOVATION IN THE PUBLIC SECTOR: INTERINSTITUTIONAL DIALOGUE BETWEEN CONTROL AND MANAGEMENT. *International Journal of Professional Business Review*, 9(7). doi:10.26668/businessreview/2024.v9i7.4837
- Fred, M., & Mukhtar-Landgren, D. (2024). Promoting public sector innovation: who does what, when and how? *Public Policy and Administration*. doi:10.1177/09520767241271848
- Ganchev, A. (2022). Investment Characteristics of Indonesian Government Bond Market During the COVID-19 Pandemic. *12th International Scientific Conference*. Vilnius: Vilnius Gediminas Technical University (Lithuania).

- Ganchev, A. (2022). The Performance of Hedge Fund Industry During the COVID-19 Crisis – Theoretical Characteristics and Empirical Aspects. *Ikonomicheski Izsledvania*, 31(1).
- Khanal, S. (2022). Open or shut case? Exploring the role of openness in public sector innovation. *Asia Pacific Journal of Public Administration*, 46(1). doi:10.1080/23276665.2022.2116585
- Ligthart, R. (2022). Open innovation in services in private and public sector organisations. *Apollo - University of Cambridge Repository*. doi:10.17863/CAM.85392
- Palumbo, R., Casprini, E., & Fakhar Manesh, M. (2023). Unleashing open innovation in the public sector: a bibliometric and interpretive literature review. *Management Decision*, 61(13). doi:10.1108/MD-12-2022-1745
- Roziqin, A., Kamil, M., Romadhan, A., & Zakaria, I. (2024). The dark side of local public sector innovation: insights from SAMPADE innovation. *Journal of Science and Technology Policy Management*. doi:10.1108/JSTPM-01-2024-0001
- Smit, G., & Akram, A. (2017). Outbound Open Innovation in the Public Sector: The Roles of Intermediaries. *4th Annual World Open Innovation Conference (WOIC)*. San Francisco, USA.
- Vanny, M., Vanny, S., Frinaldi, A., Choeun, K., & Neau, S. (н.д.). Innovation Culture in the Public Sector: Determinants and Barriers for Promoting Organizational Innovation. *INNOVATIVE Journal Of Social Science Research*, 04(4). doi:10.31004/innovative.v4i4.13703
- Сирашки, Х. (2018). Значение на иновациите за развитие на публичния сектор. *Годишник на департамент Администрация и управление*.
- Чиприянов, М., & Чиприянова, Г. (2023). Приложение на Decision Support System (DSS) при управлението на фотоволтаични проекти. *Диалог*(3).
- Чиприянов, М., Чиприянова, Г., Петропулос, Д., & Иванов, Т. (2024). Изследване на възможностите за географска експанзия на бизнеса чрез алтернативни мрежови стратегии. *Диалог*(2).